

УДК 81'25:005.57:614.8

DOI: <https://doi.org/10.64076/CFER-24.04.2026.001>

Вербицька Х. І.

канд.наук із соц.ком., доцент,
доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7951-0964>

**МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА
АНГЛОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

У сучасних умовах глобалізації та зростання кількості міжнародних гуманітарних місій особливої актуальності набуває проблема формування міжкультурної комунікативної компетентності фахівців служби цивільного захисту. Ефективна взаємодія рятувальників із представниками інших країн передбачає не лише володіння англійською мовою, але й розуміння культурних норм, цінностей і моделей поведінки партнерів. Встановлено, що міжкультурна комунікація сприяє підвищенню ефективності професійної взаємодії у кризових ситуаціях, зменшенню комунікативних бар'єрів та уникненню потенційних конфліктів. Особливого значення набуває формування навичок адаптивної поведінки, толерантності та швидкого реагування в умовах культурного різноманіття. [1, с. 32]

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується інтенсифікацією міжнародного співробітництва у сфері реагування на надзвичайні ситуації. Фахівці служби цивільного захисту дедалі частіше залучаються до спільних навчань, гуманітарних місій та операцій із ліквідації наслідків катастроф у міжнародному середовищі. За таких умов англійська підготовка набуває стратегічного значення, оскільки англійська мова виступає основним засобом професійної комунікації.

Запропоновано інтегрувати міжкультурний компонент у процес навчання англійської мови через використання кейс-методу, рольових ігор, аналізу

автентичних ситуацій міжнародної співпраці та цифрових симуляцій. Це сприятиме розвитку не лише мовних, а й соціокультурних компетентностей. Водночас ефективність такої взаємодії залежить не лише від мовної компетентності, а й від рівня сформованості міжкультурної комунікативної компетентності, що включає знання культурних особливостей, норм поведінки та специфіки професійної взаємодії представників різних країн. [3, с. 15]

Проблема міжкультурної комунікації активно досліджується у межах педагогіки, лінгвістики та соціальної психології. У наукових працях міжкультурна комунікативна компетентність розглядається як інтегративна якість особистості, що охоплює мовні, соціокультурні та поведінкові компоненти.

У контексті підготовки фахівців цивільного захисту особливого значення набувають:

- знання професійної термінології англійською мовою;
- розуміння культурних відмінностей у сприйнятті ризику, ієрархії та комунікативних стилів;
- здатність до швидкої адаптації в умовах мультикультурного середовища;
- навички ефективної взаємодії в стресових ситуаціях.

Таким чином, міжкультурна комунікація виступає не додатковим, а базовим компонентом професійної підготовки рятувальників.

Професійна діяльність фахівців служби цивільного захисту часто відбувається в умовах невизначеності, дефіциту часу та високого рівня відповідальності. У таких ситуаціях комунікативні помилки, спричинені культурними відмінностями, можуть призвести до зниження ефективності спільних дій або навіть до загрози життю. [4, с. 8]

Міжкультурна комунікація забезпечує:

- точність передачі інформації в багатомовному середовищі;
- узгодженість дій міжнародних команд;
- зменшення ризику конфліктів;
- підвищення рівня довіри між партнерами.

Наприклад, різні культури можуть по-різному трактувати прямі накази, рівень формальності чи швидкість прийняття рішень, що необхідно враховувати під час координації дій у надзвичайних ситуаціях.

Ефективне формування міжкультурної комунікативної компетентності можливе за умови інтеграції відповідного компоненту у процес навчання англійської мови.

Педагогічні умови ефективної підготовки

Для досягнення високого рівня міжкультурної компетентності необхідно забезпечити:

- інтеграцію мовної та професійної підготовки;
- міждисциплінарний підхід;
- орієнтацію на практичну діяльність;
- використання інтерактивних методів навчання;
- створення ситуацій максимально наближених до реальних умов роботи.

Важливим є також формування у здобувачів освіти таких якостей, як толерантність, емпатія, відкритість до інших культур та готовність до постійного саморозвитку.

Отже, міжкультурна комунікація є ключовим елементом англійської підготовки фахівців служби цивільного захисту. Вона забезпечує ефективність професійної діяльності в міжнародному середовищі, сприяє зниженню комунікативних бар'єрів та підвищує якість взаємодії під час ліквідації надзвичайних ситуацій. Інтеграція міжкультурного компоненту в освітній процес повинна здійснюватися системно та базуватися на сучасних педагогічних технологіях. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розроблення спеціалізованих навчальних програм і методичних матеріалів для підготовки фахівців ДСНС до міжнародної співпраці.

Список літератури

1. Мізін К. І. (ред.). *Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Переяслав, 2022.
2. *Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку*: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса, 2025.
3. Кошарна Н. В. Міжкультурна комунікація як провідна сфера реалізації міжкультурної компетентності. // *Наукові інновації та передові технології*. – 2025.
4. Особливості міжкультурної комунікації в науковому дискурсі. // *Культурологічний альманах*. – 2025.